

Lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö

20.02.2013

TEM/175/00.06.01/2013

Viite: lausuntopyyntö 21.1.2013 LVM/1794/05/2011

Lausunto: Merenkulun LNG-toimintaohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa liikenne- ja viestintäministeriön 21.01.2013 päivättyyn lausuntopyyntöön merenkulun LNG – toimintaohjelmasta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää toimintaa nesteytetyn maakaasun, LNG:n, käyttöönoton edistämiseksi laivaliikenteessä kannatettavana linjauksena. Toimintaohjelman luonnoksessa todetaan LNG- infrastruktuurin rakentamisen edellyttävän yhteistyötä EU:n tasolla erityisesti rahoitukseen liittyvien kysymysten osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö pitääkin tärkeänä, että rakennettavat LNG – infrastruktuurit ovat yhteen sovitettuja EU:n hankkeisiin sekä niiden toteuttaminen on kilpailusääntöjen mukaista.

Toimintaohjelmassa on esitetty selvitettäväksi taloudellisten kannustimien käyttöä LNG – infrastruktuurin rakentamisessa ja LNG – laivojen hankinnassa, kuten investointitukien ja alushankintatakausten käyttöä. Ministeriö toteaa, että EU:n valtiontukisääntöjen kriteerien seuraaminen tukitoiminnassa on tärkeää jo LNG- infrastruktuurin rakentamisvaiheessa. Keskeistä on arvioida, sisältyykö julkiseen rahoitukseen SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea¹ ja jos sisältyy, onko tuki voimassaolevan säännösten nojalla hyväksyttävää valtiontukea. Valtiontukiarviointi edellyttää aina hankkeen tapauskohtaista analyysiä, mutta ministeriö haluaa tuoda esiin joitain yleisiä näkökohtia LNG-infrastruktuurin tukemista silmällä pitäen.

Valtiontuen olemassaolo

Valtiontukiarvioinnin osalta ministeriö toteaa ensinnäkin, että vallitsevan infrastruktuurihankkeita koskevan tulkinnan mukaan (ns. Leipzig – Halle – tapaus²) myös infrastruktuurin rakentamisen tukeminen tulee valtiontukisääntöjen piiriin, jos infrastruktuurin tuleva käyttö on ”taloudellista toimintaa”. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan taloudellista toimintaa on

¹ EU:n valtiontukisääntöjen soveltaminen edellyttää, että SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaiset neljä kumulatiivista kriteeriä täyttyvät: 1) Tuki myönnetään julkisista varoista; 2) toimenpide on valikoiva/toimenpide saa sen myötä taloudellisen edun; 3) toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tuensaajaa ja tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

² Ks. yhdistetyt asiat T-455/08, Flughafen Leipzig-Halle GmbH ja Mitteldeutsche Flughafen AG v. komissio, ja T-443/08, Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt v. komissio,

210185

kaikki toiminta, joissa tavaroita tai palveluita tarjotaan markkinoilla. Ministeriö toteaa, että valtiontukiarvioinnissa ei ole merkitystä tuensaajan oikeudellisella asemalla (yksityis- tai julkisoikeudellinen luonne, osa hallintoa, voittoa tavoittelematon yhteisö), vaan harjoitetun toiminnan luonne on ratkaiseva tekijä. Työ- ja elinkeinoministeriön alustavan käsityksen mukaan LNG – infrastruktuurin loppukäyttö on tyypillisesti taloudellista toimintaa, joten sitä koskevat valtiontukisäännöt tältä osin.

Ministeriö toteaa toiseksi, että mikäli LNG - infrastruktuurin rakentamista rahoitetaan muistiossa esitetyllä tavalla EU-instrumenteista siten, että EU-rahoitukseen yhdistyy kansallisista rahoitusta, myös kokonaisrahoituksen tulee noudattaa EU:n valtiontukisääntöjä. Sen sijaan 100% EU-rahoitus ei tule lähtökohtaisesti EU:n valtiontukisääntöjen piiriin.

Valtiontuen hyväksyttävyys

Jos tuki täyttää kaikki SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit, tulee tukihanke pääsäännön (SEUT 108 3 kohta) mukaan ilmoittaa Euroopan komissiolle ennakoon, eikä tukea saa laittaa täytäntöön ennen komission hyväksyntää³. Komissio on vuosien saatossa laatinut säännösten tilanteista, joissa valtiontukitoimenpiteet ovat sallittuja (suuntaaviivat/puitteet/tiedonannot), koska tuki edistää EU:n yhteisiä tavoitteita.

Ministeriö toteaa tältä osin, että LNG – infrastruktuurin tukeminen on nykyisen säännösten puitteissa mahdollista vain ns. aluetuen suuntaviivojen nojalla (2006/C54/08) Suomen aluetukikelpoisilla alueilla. Käytännössä tuki olisi mahdollista vain rajatuilla alueilla Pohjois-Suomessa enimmäistukitasoilla 15/25/55 prosenttia (suuret, keskisuuret, pienet yritykset).

Muilla alueilla kohdennetun ja tukitasoltaan suuremman tuen myöntäminen edellyttää komissiolle tehtävää valtiontuki-ilmoitusta suoraan perussopimuksen 107 artiklan 3 c alakohdan nojalla. Komissio on esimerkiksi vuonna 2008 hyväksynyt suoraan perussopimuksen nojalla Puolan LNG – infrastruktuuria koskevan tukihankkeen (*State aid No. SA. 31953 (2011(N) – Construction of regasification LNG terminal in ‘Swinouj’scie)* energian toimitusvarmuusargumenttien perusteella tukitasolla 57 %.

Ministeriö toteaa, että LNG-infrastruktuureita koskeva valtiontukiarviointi edellyttää aina tapaus- ja hankekohtaista arviointia, ja tuen hyväksyttävyydestä saadaan varmuus vasta valtiontuki-ilmoitusprosessissa. Ministeriö huomauttaa kuitenkin, että myös Suomen LNG – hankkeissa huolto- ja toimitusvarmuus on keskeinen tekijä. Kaasumarkkinoiden huoltovarmuuden parantamisen kannalta LNG:n tuonti- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin rakentaminen, jossa otetaan huomioon jakelu myös laivapolttoaineeksi, on erittäin merkityksellistä. Huoltovarmuusnäkökohdat liittyvät paitsi LNG:n kaasuttamiseen putkiverkostoon ja toimituksiin LNG:nä varapolttoaineeksi nykyisille asiakkaille, myös kilpailullisten kaasumarkkinoiden luomiseen ja tuontiriippuvuuden pienentämiseen yhdestä monopolitoimittajasta. Argumentointi komissiolle tukien käytöstä olisi tältäkin kannalta paikallaan. Lisäksi on huomattava, että LNG- infrastruktuurilla on välillisesti myönteisiä ympäristövaikutuksia, mitä voidaan valtiontuki-ilmoitusprosessia ajatellen pitää positiivisena seikkana.

³ Pl. de minimis-asetuksen 1998/2006 mukainen tuki tai yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (800/2008) mukainen tuki.

Työ- ja elinkeinoministeriön rooli valtiontukiasioissa on koordinoiva ja neuvoo-antava. Tuen myöntävä viranomainen päättää viime kädessä siitä, sisältyykö toimenpiteeseen valtiontukea. Tuen myöntävä viranomainen vastaa myös valtiontuen ilmoittamisesta komissiolle, mutta ilmoitus tehdään työ- ja elinkeinoministeriön välityksellä. Jos ilmoitusprosessiin päätetään ryhtyä, työ- ja elinkeinoministeriön mielestä alustavat keskustelut tuen hyväksyttävyydestä Euroopan komission kanssa tulisi aloittaa epävirallisesti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tuen nopean käsittelyn varmistamiseksi: kyse on uudentyyppisestä hankkeesta, josta komissiolla ei ole juuri ratkaisukäytäntöä.

Pekka Timonen
Ylijohtaja

Matti Oivukkamäki
Kaupallinen neuvos

